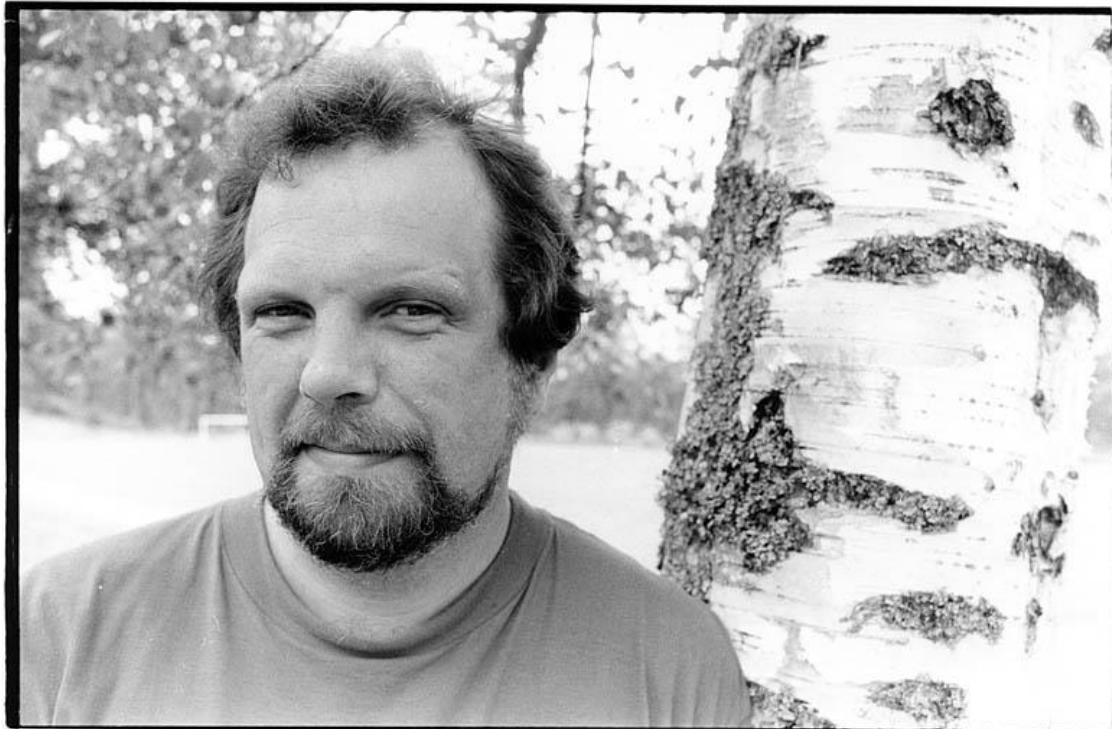

Manne Frisk 1953–2019

En revolutionär klasskämpe har lämnat oss

Manne Frisk i juli 1995. Foto: Sara Glans

Introduktion

Undertecknad lärde känna Manne redan 1970, när jag var medlem i *Vänsterns Ungdomsförbund* (VUF), och senare i den majoritetsfraktion som bröt med VPK och bildade *Marxist-Leninistiska Kampförbundet* (MLK). Alltsedan dess och fram till dess han nyligen avled förblev vi goda personliga vänner och politiska kamrater.

Nedan återges först en artikel om Mannes liv av Peter Widén ur tidningen *Internationalen*. Peter lärde känna Manne redan på 1970-talet. Och när Manne flyttade från Stockholm till Köping, som ligger nära Eskilstuna (där Peter bodde), kom de att ha mycket kontakt, inte minst därför att båda var fackligt aktiva på Volvo.

Peters utmärkta artikel följs av några rader av mig som handlar om hur Manne blev ”trotskist”, dvs hur han kom att sympatisera med den opposition som började ta form i MLK hösten 1970 och som till slut ledde till en brytning och anslutning till dåvarande *Revolutionära Marxisternas Förbund* (RMF), föregångaren till dagens *Socialistiska Partiet* (SP).

Allra sist följer en artikel om den minnesceremoni som hölls för Manne 4 mars. Där introduceras också den minnesfond som SP:s partistyrelse beslutat om att inrätta till Mannes minne.

Martin F 8/3 2019

Manne Frisk 1953 – 2019

av Peter Widén

Från *Internationalen* 13 februari 2019

Vår vän och partikamrat Manne Frisk har lämnat oss. Många av oss i Socialistiska Partiet visste att han drabbats av en svår cancer. I oktober hade han frågat läkarna om en prognos och fått svaret att han kanske hade ett år kvar att leva. Nu kom han att ryckas bort långt tidigare. Han hade blivit allt sämre men vi trodde ändå att det fanns mer tid än vad som blev fallet. Manne var en brinnande socialist och lojal partimedlem. Men hans nyfikenhet på livet och allt mänskligt gjorde att han var så mycket annat på samma gång. Intet mänskligt var honom främmande. Mångsidighet och bredd är begrepp som kommer upp när man tänker på honom. Manne blev en profil i Köping där han bodde större delen av sitt liv, men han växte upp i Sundbyberg. Han gick ut grundskolans nionde årskurs. (Knappt som han uttryckte det själv). Detta förhindrade inte att han var en av de mest belästa personer som jag träffat. Den enorma mängd böcker som fyllde bokhyllorna och mer därtill i hans hem var lästa. Och titlarna speglade sannerligen hans bredd och nyfikenhet. Marxism naturligtvis. Alla klassiska verk. Massor av historia. Geografi. Men också fantasy, natur, romaner och noveller av alla slag. Från Strindberg till Kar de Mumma.

Hans naturintresse var stort. Antagligen Köpings mest kunnige när det gäller svamp. Att följa med Manne i svampskogen innebar att komma hem med mängder man annars aldrig skulle kunnat drömma om. Han var anlitad som föreläsare och guide i svampskogen. Information i stora mängder om träd, fåglar, fiskar och alla slags djur fick man sej till livs vid samtal och promenader. Manne var ivrig att dela med sej av sin rika kunskap. Dialekten påverkades dock inte av Köpingsåren. Den var genuint präglad av barndomen i Suman. Och AIK förblev laget i hans hjärta. Den sport han själv aktivt utövade var basket.

Manne hade dessutom ett musikintresse som spände över så gott som alla genrer. Från visor till ungersk hårdrock. Inget var honom främmande. Alla Beatles skivor fanns i hans LP-samling. Massor av blues. Men hårdrocken var nog det som låg honom allra närmast. Det enda musikinstrument Manne själv behärskade var spel med skedar. Vilket han verkligen behärskade. Sin egen bristande sångröst skämtade han om, och berättade vid ett tillfälle för några månader sedan att hans musiklektörinna (som tyckte mycket om honom) lovade att ge honom godkänt betyg bara han lät bli att sjunga på lektionerna. Detta musikintresse var naturligtvis också en orsak till hans engagemang för Köping ungas musikverksamhet och bidrog till att han blev den omtyckte profil i Köping som han var.

Manne gick som tonåring i Sundbyberg med i FNL-grupperna och solidaritetsarbetet med Vietnams folks kamp mot USA-imperialismen var ett viktigt steg i den politiska riktning som han höll fram till sin sista levnadsdag. Han kom att rekryteras till Marxist-Leninistiska Kampförbundet (MLK) men tog snart avstånd från organisationens vurm för stalinism och uppslutning bakom det kinesiska kommunistpartiets politik. Manne anslöt sej till RMF (Revolutionära Marxisterna Förbundet) som vårt Socialistiska Partiet hette i början av 70-talet.¹ I Sundbyberg hade Manne arbetat på Sieverts Kabelverkstad, Efter flytten till Köping blev det växellådsmonteringen på Volvo Lastvagnar. Manne var fackligt aktiv, erövrade förtroendeuppdrag, även i klubbstyrelsen och höll också kurser inom Metallarbetareförbundets medlemsutbildning. Köping kom att bli ett av de få ställen där Socialistiska Partiet lyckades erövra mandat och få representation i den lokala politiken. Manne var Socialistiska Partiets representant i Köpings kommunalfullmäktige 1985 till 2010 med undantag för perioden 1991 till 1994. Där kom han att utgöra den kompromisslösa vänsteroppositionen. Den röda tråden i

¹ Om detta se ”Manne Frisk blir ’trotskist’” nedan.

Mannes liv var hans strävan att i alla lägen försvara arbetarklassens och alla förtrycktas intressen. Hans lojalitet med Socialistiska Partiet, Fjärde Internationalen och den politiska tradition vårt parti och vår International står för var orubblig. Båda leden i begreppet ”Demokratisk Socialism” var okränkbara för Manne. Målet var ett samhälle med gemensamt ägande och i kampen för det målet var yttrandefrihet och öppen diskussion fundamentala.

Samtidigt innebar hans djupa humanism att han kunde framhäva de goda sidorna hos många människor, även politiska motståndare. Men det gällde personen. Politiskt fanns inga tendenser till anpassning hos honom. Han var en grundmurad internationalist. I och runt Socialistiska partiet i Köping och i hans vänkrets fanns folk från många olika länder. Fanns det något som man kan säga att han hatade så var det nationalistiska fördomar. De nationalistiska fördomarnas allt starkare positioner, kombinerat med den pågående (och av maktavarna i praktiken accepterade) klimatförändringen, den allt starkare militarismen och de demokratiska socialistiska krafternas svaghet gjorde att Manne såg mörkt på framtiden. Mer än en gång hörde jag honom säga att det sannolika är att det går åt helvete men den lilla möjligheten att vi kan få en lycklig lösning betyder att vi måste fortsätta kämpa. Och att ge upp fanns inte på kartan för Manne Frisk. In i det sista behöll han ett brinnande politiskt intresse. Han såg fram emot mitt och min hustru Litzies besök dagen efter Internationalens vinterskola för att få rapporter. Bara för någon månad sedan satt vi och planerade hur han skulle kunna delta på vinterskolan, men de sista veckorna blev han sämre och vi insåg att hans deltagande fick ställas in.

När vi tänker på Manne tror jag att många av oss ser den vänlige nallebjörnen med det frustande skrattet. Hans humor och närheten till skratt var ett fundamentalt drag i hans karaktär. Han älskade barn, sina egna och alla. Och barn fick snabbt förtroende för honom. Han såg framemot att snart få ytterligare barnbarn, den här gången tvillingar. Våra tankar går naturligtvis i den här stunden till hans söner Niklas och Martin och deras familjer. Och också till Margareta, i många år sambo med Manne. Margareta och Manne var inte längre ett par men goda vänner. Det var Margareta som på deras gemensamma resa till Edinburgh sommaren 2018 noterade Mannes trötthet och fick honom att uppsöka vården. I juli fick Manne beskedet om obotlig cancer.

Manne blev 65 år gammal. Han hade sett fram emot att resa och läsa. Han var ledsen över att han nu gick miste om detta. Manne hade också fortfarande så mycket att ge den socialistiska rörelsen. Vi känner en stor sorg och frustration över att han inte fick mer tid. Det finns naturligtvis inget bättre sätt att hedra minnet av Manne Frisk än att okuvligt fortsätta den kamp som var det centrala i Mannes liv; kampen för en demokratisk socialism, frihet, jämlikhet och internationell solidaritet.

Peter Widén

Manne Frisk blir ”trotskist”

av Martin Fahlgren

Åren kring 1970 var omvälvande i den svenska utomparlamentariska vänstern, särskilt bland radikal ungdom, med en mycket aktiv Vietnamrörelse och uppkomsten av ett flertal nya vänstergrupper. De flesta av dessa var maoistiskt inspirerade, men även ”nyvänster”- (särskilt inspirerad från Storbritannien) och trotskistiska idéer² trängde in i Sverige.

Ungdomsradikaliseringen fick stora konsekvenser för dåvarande Vpk:s ungdomsförbund VUF (vars förbundsledning jag tillhörde från 1969), då särskilt maoismen snabbt kom att ta över

² Se [Hur uppstod den svenska trotskismen?](#) av Kjell Östberg

organisationen, vilket ledde till att VUF våren 1970 bröt med moderpartiet och bytte namn till MLK. Några månader senare bröt sig en minoritetsgruppering ur MLK och bildade *Förbundet Kommunist* (FK), som också var maoistiskt, men i motsats till MLK även anti-stalinistiskt – inspirerat av liknande grupper på kontinenten, särskilt i Italien.

Undertecknad och flera andra kamrater, särskilt i Västerbotten (Umeå och Skellefteå) men med kontakter även i flera andra delar av landet, kom dock redan hösten 1970 att börja utveckla en kritik mot MLK:s politik. Utvecklingen i Kina medförde att även kritik mot den kinesiska politiken och maoismen som sådan började växa fram. Jag och några andra kamrater formulerade kritiken skriftligt för att försöka få igång debatt, men det blev inte mycket av det, eftersom ledningens majoritet inte ville ha en sådan debatt.

På grund av att MLK-ledningen visade föga intresse av att ventilera de politiska motsättningarna kom vi som var kritiska att efter ett tag bilda en slags fraktion, som antog ”Åter till Leninismen” som sitt slagord. Kritiken blev från våren 1972 alltmer omfattande, men i stället för att organisera en demokratisk diskussion tog MLK-ledningen till uteslutningsvapnet (från hösten 1972).

Hela denna historia finns beskriven och utförligt dokumenterad i [Om MLK-oppositionen](#) och samlingarna [Debatt om strategi och taktik](#) och [Debatt om Kinas utrikespolitik](#).

Vi som hade drivit ”MLK-oppositionen” kom snart fram till att den organisation som bäst svarade mot de uppfattningar som växt fram var dåvarande *Revolutionära Marxisters Förbund* (RMF). I början av 1973 anslöt vi oss därför till denna organisation, vilket också noterades genom en intervju med mig och en annan oppositionsmedlem i RMF:s månads-tidning *Mullvaden* nr 3 1973.

Manne deltog inte i den skriftliga debatten, men när han fick tag i vårt material satte han sig grundligt in i frågeställningarna och kom fram till att han delade vår kritik. Det slutade med att även han lämnade MLK och gick över till RMF, vilket också finns dokumenterat via en artikel i *Mullvaden* (nr 3/74), i en artikel med rubriken ”MLK – Avhoppet fortsätter”, där han (signaturen FM) intervjuas tillsammans med Anders Östlund (signaturen ÖA), tidigare redaktionsmedlem i MLK:s tidning *Stormklockan*,³.

Därmed inleddes en långvarig kamratskap som tog slut först när Manne lämnade denna värld. Men hans minne och gärning lever vidare.

Martin Fahlgren 4/3 2019

Manne Frisks minne hedrades i Köping

av Lars Henriksson

Från *Internationalen* 8 mars 2019

Tårar och leenden blandades när släkt, vänner och kamrater tog farväl av Manne Frisk i Köping måndagen 4 mars. Håkan Blomqvist höll ett ljusst avskedstal, till stor del bestående av citat från de många hälsningar och minnestankar som skrivits i olika forum sedan Mannes bortgång och som gav en rik bild av hans många sidor. Familjefadern, den politiske aktivisten, den facklige kämpen, AIK-aren, svampexperten, baskettränaren, vännen, bokälskaren och inte minst musikentusiasten. Det sista oförglömligt understruket av honom själv när ceremonin enligt hans instruktioner stilfullt avslutades med Motörheads Killed By Death.

För många inom Socialistiska Partiet är minnet av Manne oupplösligt förknippat med våra sommarläger. Han hade säkert rätt i att han var den som deltagit i flest sådana genom åren och

³ Intervjun ingår som bilaga i [Om MLK-oppositionen](#).

få kan minnas något läger då hans bullrande skratt inte varit ett återkommande inslag. Det var ingen slump. Inte många förkroppsligade så arbetarrörelsens bildningstradition som Manne med hans ständigt nyfikna självstudier och respektfullt deltagande i diskussioner. Våra sommarläger och sommarforum har varit och är en del av denna tradition.

Från begravningsceremonin 4/3 2019. SP:s lokala partifana vid borte änden av kistan.

När Socialistiska Partiets styrelse diskuterade hur vi bäst kunde hedra Mannes minne var det därför naturligt att valet föll på just detta: en fond för sommarläger och liknande bildningsverksamhet i Mannes anda.

Fonden kommer att handhas av partistyrelsen och användas till att göra denna typ av verksamhet möjlig också i framtiden, särskilt för att öka möjligheten för ungdomar och andra med dålig ekonomi att delta.

Det har redan börjat strömma in pengar till fonden och vi uppmanar alla som vill hedra Mannes minne att sätta in en summa efter förmåga på **pg 3 96 91-1**. Märk inbetalningen *Mannes Minnesfond*.

OBS Begravningen filmades, se [Video från begravningen av Manne Frisk](#).